



Mottaker
Justis- og beredskapsdepartementet -
Lovavdelingen
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Deres ref.: 22/3650

Vår ref.: 2022/0331-6

Saksbehandler: Kristijan Ryste
Saksansvarlig: Gjermund Nese

Dato: 31.10.2022

Høringssvar - Tilleggsfordeler ved kredittopptak

Innledning

Konkurransetilsynet viser til høringsbrev fra Justis- og beredskapsdepartementet 21. juni 2022 om behovet for en nærmere regulering av tilleggsfordeler ved kredittopptak. Høringsnotatet er utarbeidet av Finanstilsynet på oppdrag fra Finansdepartementet. Høringsfristen er satt til 1. november 2022.

Tilleggsfordeler ved kredittopptak er alle fordeler som kunden kan oppnå ved å skaffe seg eller benytte et kredittprodukt, eksempelvis ulike bonuspoengløsninger, rabatter, cashback, reiseforsikringer og andre forsikringsprodukter. Slike tilleggsfordeler er i all hovedsak knyttet til eie og bruk av kredittkort utstedt av norske og utenlandske finansforetak.

Finanstilsynets forslag til endringer

Finanstilsynet foreslår at det inntas en ny bestemmelse i finansavtaleloven om at inngåelse av en kredittavtale, utnyttelse av en allerede inngått rammeavtale om kreditt eller annen kreditttyting ikke må settes som vilkår for å kunne inngå en annen avtale eller for å få en annen vare eller tjeneste til bedre vilkår enn det forbrukeren ellers ville fått. Formålet er at forbrukerne skal kunne ta gode og veloverveide beslutninger om gjeldsopptak, samtidig som det også er et mål å redusere gjeldsopptak blant sårbare forbrukere. Forslaget innebærer blant annet at finansforetak bare skal kunne tilby tilleggsfordeler via kredittkort mv. hvis de også tilbyr de samme tilleggsfordelene via debetløsninger. Finanstilsynets forslag til ny regulering omfatter også forhandlere, men er avgrenset mot kredittavtaler som norske kunder har inngått med tilbydere som ikke markedsfører seg i Norge.

Ifølge Finanstilsynet vil forslaget gi forbrukeren større valgfrihet og legge til rette for mer velinformerte, rasjonelle valg ved kredittopptak. Finanstilsynet argumenterer i tillegg for at reguleringen vil hindre de uheldige sidene ved at den rentebærende kreditten finansierer fordelene og i større grad eksponere de reelle kostnadene ved tilleggsfordelene.

Regelendringen er foreslått innført i den nye finansavtaleloven som er ventet å tre i kraft 1. januar 2023.¹

Konkurransetilsynets merknader

Høringsforslaget kommer ifølge Finanstilsynet etter en tiårsperiode med vekst i usikret kreditt, som har ført mange forbrukere inn i gjeldsproblemer og gitt grunn til bekymring for den økte sårbarheten denne typen gjeldsopptak medfører. Konkurransetilsynet har forståelse for målsetningen om å legge til rette for at forbrukere skal kunne ta mer velinformerte, rasjonelle valg ved kredittopptak og å redusere gjeldsopptak blant sårbare forbrukere. Etter Konkurransetilsynets oppfatning vil imidlertid forslaget til regulering kunne ha negative virkninger på konkurransen i markedet. Tilsynet stiller derfor spørsmål ved om målsettingene bak høringsforslaget kunne vært oppnådd på en mindre konkurransebegrensende måte. I den grad det er gjort slike konkurransemessige vurderinger skulle Konkurransetilsynet gjerne sett at disse kom frem av høringsnotatet.

I Norge utstedes kredittkort av foretak som har konsesjon til å yte kreditt i Norge. Dette er norske banker, kredittforetak og finansieringsforetak, samt utenlandske tilbydere som har tillatelse til å yte kreditt til forbrukere i Norge, gjennom filial eller som grensekryssende virksomhet. Det er typisk større banker som utsteder både kredittkort og debetkort, mens mindre utfordrere ofte kun utsteder kredittkort. Mange foretak som i dag tilbyr tilleggsfordeler via kredittkort, har dermed ikke tillatelse til å utstede debetløsninger som det kan knyttes tilleggsfordeler til. Dette gjelder blant annet nisjebanker som ikke er tilknyttet interbankstrukturen og finansforetak uten bankkonsesjon. De kan derfor ikke videreføre tilleggsfordeler under den foreslåtte reguleringen uten større investeringer, tidkrevende prosesser og gjerne endring av forretningsstrategi. Bankene uten støtte for debetkort må knytte seg til interbankstrukturen samt utvikle system- og produktløsninger for debetkort. Finansforetak uten bankkonsesjon må i tillegg til dette få innvilget bankkonsesjon.

Konkurransetilsynet savner en nærmere utredning av reguleringens virkning på konkurransen i markedet, herunder for aktører som i dag ikke kan utstede debetkort. Tilsynets oppfatning er at reguleringen kan medføre at enkeltaktører blir stilt overfor et valg der de enten må tilby et produkt som ikke er del av deres forretningsstrategi, eller forlate markedet. Dette fordi det vil være vanskelig å kun være til stede i kredittkortsegmentet hvis de ikke kan tilby tilleggsfordeler i konkurranse med banker som har den muligheten. Som en konsekvens kan særlig nisjebanker og finansforetak uten bankkonsesjon tenkes å forsvinne fra markedet, og volumet bli overtatt av større banker med kortbaserte debetløsninger. Resultatet av reguleringen kan bli færre tilbydere av kredittkort og økte etableringshindre i markedet. Dette vil kunne være negativt for forbrukerne i form av færre valgmuligheter og høyere priser på eksisterende kortbetalingsløsninger. Konkurransetilsynet skulle gjerne sett en nærmere analyse og vurdering av disse mulige konkurransemessige konsekvensene i høringsnotatet.

Til tross for forslagets gode intensjoner, bør det etter Konkurransetilsynets oppfatning foretas en grundigere vurdering av om det kan finnes alternative tiltak som kan virke mindre begrensende på konkurransen, samtidig som de ivaretar målene som reguleringen er ment å

¹ Jf. høringsbrev fra Justis- og beredskapsdepartementet 21. juni 2022.

oppnå. Eksempler på slike tiltak kan være ytterligere markedsføringsreguleringer eller regulering av forbrukeres gjeldsopptak.

I høringsnotatet foreslås det at betalingsforetak kan samarbeide med konkurrerende banker for å fremdeles kunne tilby tilleggsfordeler ved kredittkort. Konkurransetilsynet bemerker at foretakene i så fall må trå varsomt for å ikke bryte konkurranselovens forbud mot konkurransebegrensende samarbeid.

Med hilsen

Gjermund Nese
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent.

Mottaker

Justis- og beredskapsdepartementet -
Lovavdelingen

Postadresse

Postboks 8005 Dep

Poststed

0030 OSLO
Norge

Kontakt/e-post

Lovavdelingen@jd.dep.
no